Europeiska unionens
officiella tidning

SV
C-serien

C/2024/6554

12.11.2024

P9_TA(2024)0156

Den europeiska planeringsterminen för samordning av den ekonomiska politiken 2024

Europaparlamentets resolution av den 13 mars 2024 om den europeiska planeringsterminen för samordning av den ekonomiska politiken 2024 (2023/2063(INI))

(C/2024/6554)

Europaparlamentet utfärdar denna resolution

— med beaktande av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget), särskilt artiklarna 121.2 och 136,

— med beaktande av protokoll nr 1 till fördraget om Europeiska unionen (EU-fördraget) och EUF-fördraget om de nationella parlamentens roll i Europeiska unionen,

— med beaktande av protokoll nr 2 till EU-fördraget och EUF-fördraget om tillämpning av subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna,

— med beaktande av fördraget om stabilitet, samordning och styrning inom Ekonomiska och monetära unionen,

— med beaktande av Parisavtalet om FN:s ramkonvention om klimatförändringar och målen för hållbar utveckling,

— med beaktande av rådets direktiv 2011/85/EU av den 8 november 2011 om krav på medlemsstaternas budgetramverk ([1]),

— med beaktande av rådets förordning (EU) nr 1177/2011 av den 8 november 2011 om ändring av förordning (EG) nr 1467/97 om påskyndande och förtydligande av tillämpningen av förfarandet vid alltför stora underskott ([2]),

— med beaktande av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1173/2011 av den 16 november 2011 om effektiv övervakning av de offentliga finanserna i euroområdet ([3]),

— med beaktande av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1174/2011 av den 16 november 2011 om verkställighetsåtgärder för att korrigera alltför stora makroekonomiska obalanser i euroområdet ([4]),

— med beaktande av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1175/2011 av den 16 november 2011 om ändring av rådets förordning (EG) nr 1466/97 om förstärkning av övervakningen av de offentliga finanserna samt övervakningen och samordningen av den ekonomiska politiken ([5]),

— med beaktande av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1176/2011 av den 16 november 2011 om förebyggande och korrigering av makroekonomiska obalanser ([6]),

— med beaktande av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 472/2013 av den 21 maj 2013 om förstärkning av den ekonomiska övervakningen och övervakningen av de offentliga finanserna i medlemsstater i euroområdet som har, eller hotas av, allvarliga problem i fråga om sin finansiella stabilitet ([7]),

— med beaktande av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 473/2013 av den 21 maj 2013 om gemensamma bestämmelser för övervakning och bedömning av utkast till budgetplaner och säkerställande av korrigering av alltför stora underskott i medlemsstater i euroområdet ([8]),

([1]) EUT L 306, 23.11.2011, s. 41.
([2]) EUT L 306, 23.11.2011, s. 33.
([3]) EUT L 306, 23.11.2011, s. 1.
([4]) EUT L 306, 23.11.2011, s. 8.
([5]) EUT L 306, 23.11.2011, s. 12.
([6]) EUT L 306, 23.11.2011, s. 25.
([7]) EUT L 140, 27.5.2013, s. 1.
([8]) EUT L 140, 27.5.2013, s. 11.

— med beaktande av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/241 av den 12 februari 2021 om inrättande av faciliteten för återhämtning och resiliens ([9]) (RRF-förordningen),

— med beaktande av kommissionens meddelande av den 4 mars 2021 *Handlingsplan för den europeiska pelaren för sociala rättigheter* (COM(2021)0102),

— med beaktande av det sociala åtagandet från Porto av den 7 maj 2021 av rådet, kommissionen, parlamentet och arbetsmarknadens parter,

— med beaktande av den europeiska finanspolitiska nämndens bedömning av den 28 juni 2023 av den finanspolitiska inriktningen i euroområdet 2024,

— med beaktande av den europeiska finanspolitiska nämndens årsrapport av den 4 oktober 2023,

— med beaktande av kommissionens meddelande av den 9 november 2022 om riktlinjer för en reform av EU:s ramverk för ekonomisk styrning (COM(2022)0583),

— med beaktande av kommissionens förslag av den 26 april 2023 till Europaparlamentets och rådets förordning om en effektiv samordning av den ekonomiska politiken och multilateral budgetövervakning samt om upphävande av rådets förordning (EG) nr 1466/97 (COM(2023)0240),

— med beaktande av kommissionens förslag av den 26 april 2023 till rådets förordning om ändring av förordning (EG) nr 1467/97 om påskyndande och klargörande av genomförandet av förfarandet vid alltför stora underskott (COM(2023)0241),

— med beaktande av kommissionens förslag av den 26 april 2023 till rådets direktiv om ändring av direktiv 2011/85/EU om krav på medlemsstaternas budgetramverk (COM(2023)0242),

— med beaktande av Granadaförklaringen som antogs den 6 oktober 2023,

— med beaktande av kommissionens meddelande av den 21 november 2023 *Den årliga tillväxtstrategin för 2024* (COM(2023)0901),

— med beaktande av kommissionens meddelande av den 21 november 2023 *Rapport om förvarningsmekanismen 2024* (COM(2023)0902), och kommissionens rekommendation av den 21 november 2023 till rådets rekommendation om den ekonomiska politiken i euroområdet (COM(2023)0903),

— med beaktande av förslaget till gemensam sysselsättningsrapport från kommissionen och rådet av den 21 november 2023 (COM(2023)0904),

— med beaktande av kommissionens ekonomiska höstprognos 2023 av den 15 november 2023,

— med beaktande av artikel 54 i arbetsordningen,

— med beaktande av yttrandet från budgetutskottet,

— med beaktande av betänkandet från utskottet för sysselsättning och sociala frågor (A9-0063/2024), och av följande skäl:

A. Den europeiska planeringsterminen spelar en viktig roll för samordningen av den ekonomiska politiken, budgetpolitiken och social- och sysselsättningspolitiken i medlemsstaterna och säkrar därmed den ekonomiska och monetära unionens makroekonomiska stabilitet.

B. Enligt kommissionens vinterprognos 2024 beräknas den ekonomiska aktiviteten under 2023 ha ökat med endast 0,5 % i både EU och euroområdet till följd av hög inflation och stramare finansieringsvillkor, efter en stark återhämtning 2022. Den förväntade BNP-tillväxten har reviderats ned till 0,9 % (från 1,3 %) i EU och till 0,8 % (från 1,2 %) i euroområdet för 2024. Den ekonomiska verksamheten under 2025 förväntas öka med 1,7 % i EU och 1,5 % i euroområdet.

([9]) EUT L 57, 18.2.2021, s. 17.

C. EU:s arbetsmarknad fortsatte att uppvisa goda resultat under första halvåret 2023, trots avmattningen i den ekonomiska tillväxten. Enligt kommissionens höstprognos 2023 var dock arbetskraftsbristen fortsatt akut inom många sektorer och yrken, särskilt på områden med anknytning till utbyggnaden och genomförandet av nettonollteknik och utsläppssnål teknik. Arbetslösheten har nått en historiskt låg nivå i EU som helhet, med variationer mellan medlemsstaterna. Ungdomsarbetslösheten nådde 14,7 % i EU och 14,4 % i euroområdet i december 2023 enligt Eurostat.

D. Enligt kommissionens vinterprognos 2024 beräknas inflationen sjunka från 6,3 % 2023 till 3,0 % 2024 och 2,5 % 2025 i EU och från 5,4 % 2023 till 2,7 % 2024 och 2,2 % 2025 i euroområdet. Finanspolitiken måste stödja penningpolitiken när det gäller att sänka inflationen och skydda den finanspolitiska hållbarheten och samtidigt ge tillräckligt utrymme för ytterligare investeringar och stöd till den långsiktiga tillväxten.

E. Inflationen påverkar inkomstgrupper på olika sätt och låginkomstgrupper drabbas oproportionerligt hårt. Inflationen skulle kunna skapa en verklig levnadskostnadskris för vissa befolkningssegment, vilket skulle innebära utmaningar för den sociala sammanhållningen.

F. Skuldkvoten i förhållande till BNP förväntas minska till 83,1 % i EU 2023 (90,4 % i euroområdet). Skuldkvoten i förhållande till BNP förväntas minska marginellt i EU till omkring 82,7 % 2024 och 82,5 % 2025. Euroområdets skuldkvot i förhållande till BNP förväntas minska till omkring 89,7 % 2024 och 89,5 % 2025. Det finns stora variationer i skuldnivåerna i olika medlemsstater. Höga skuldkvoter i förhållande till BNP i kombination med höga räntor och en osäker makroekonomisk situation kan äventyra den långsiktiga skuldhållbarheten och den ekonomiska stabiliteten.

G. Enligt kommissionens höstprognos 2023 förväntas det offentliga underskottet i EU och euroområdet minska till 3,2 % av BNP 2023 och därefter till 2,8 % av BNP 2024 och 2,7 % 2025. Stabilitets- och tillväxtpaktens allmänna undantagsklausul avaktiverades i slutet av 2023. Kommissionen har tillkännagett att den kommer att lägga fram ett förslag för rådet om att inleda det underskottsbaserade förfarandet vid alltför stora underskott under våren 2024 på grundval av utfallet för 2023, i enlighet med gällande bestämmelser.

H. Under 2023 och 2024 förväntas den aggregerade finanspolitiska inriktningen bli måttligt kontraktiv – på 0,5 % av BNP båda åren – främst på grund av utfasningen av nästan alla krisåtgärder på energiområdet.

I. En snabb, beslutsam och samordnad politisk reaktion gjorde det möjligt för EU:s ekonomi att återhämta sig och hantera de socioekonomiska konsekvenserna av covid-19-pandemin och Rysslands anfallskrig mot Ukraina, och har gjort det möjligt för EU att navigera genom den energikris som följde. Ekonomin avmattades under 2023. Utsikterna omges fortfarande av betydande osäkerhet och risker, främst rörande utvecklingen av Rysslands pågående anfallskrig mot Ukraina och konflikten i Mellanöstern.

J. Dessa geopolitiska störningar har visat att EU måste stärka sitt öppna strategiska oberoende ytterligare för att förbli konkurrenskraftigt på en global marknad och samtidigt säkerställa att ingen lämnas utanför.

K. EU-finansieringen har bidragit till makroekonomisk styrka på EU-nivå och ökar EU:s interna och externa resiliens i kristider och stöder samtidigt medlemsstaterna i finansieringen av nödvändiga investeringar i EU:s prioriteringar för att hantera nuvarande och framtida utmaningar.

L. Efter att ha varit starkt expansiv under krisen 2020–2022 förväntas den finanspolitiska inriktningen i euroområdet bli restriktiv under 2023 och 2024. Den finanspolitiska inriktningen bör förbli flexibel mot bakgrund av den stora osäkerheten.

M. De offentliga nettoinvesteringarna som andel av BNP minskade kraftigt i EU efter finanskrisen till följd av Covid-19-pandemin och sjönk i vissa fall till negativa nivåer. Denna kvot har ännu inte återhämtat sig fullt ut. En framgångsrik klimatneutral politik och den digitala omställningen kräver en gemensam europeisk strategi och åtgärder både på EU-nivå och på medlemsstatsnivå. EU:s framtida resiliens är nära kopplad till ökade offentliga och privata investeringar för hållbar tillväxt och en ambitiös agenda för strukturreformer. Det är av största vikt att tillgodose behovet av en rättidig strategi för att säkerställa fortsatt höga offentliga investeringsnivåer när faciliteten för återhämtning och resiliens (RRF) löper ut 2026. För att uppnå målen i den europeiska gröna given och Parisavtalet krävs betydande offentliga och privata investeringar.

N. Medlemsstaterna måste ha de kontroll- och granskningsmekanismer som krävs för att säkerställa respekten för rättsstatsprincipen och skydda EU:s ekonomiska intressen, i synnerhet för att förebygga bedrägeri, korruption och intressekonflikter och säkerställa transparens. Det är viktigt att medlemsstaterna genomför de relevanta landsspecifika rekommendationerna i detta avseende.

Ekonomiska utsikter för EU

1. Europaparlamentet uttrycker sin oro över den ekonomiska situationen, den ihållande osäkerheten och den svaga tillväxten samt konkurrenskraften och produktiviteten i EU. Parlamentet noterar bekymrat energipriserna och inflationens fortsatta inverkan på hushållens köpkraft, som medför en ökad risk för fattigdom, däribland energifattigdom, för många européer, och på EU-företagens prestationsförmåga, även små och medelstora företag. Parlamentet uppmanar medlemsstaterna att vidta ytterligare åtgärder för att komma till rätta med dessa svårigheter och att genomföra riktade åtgärder för att säkerställa rättvis konkurrens på den inre marknaden och hantera det ihållande inflationstrycket.

2. Europaparlamentet noterar att många medlemsstater brottas med strukturella utmaningar som hindrar deras tillväxtpotential. Parlamentet framhåller att hanteringen av strukturella utmaningar är avgörande för en hållbar återhämtning och fortsatt tillväxt, och att genomförandet av reformer för att ta itu med strukturella sårbarheter är avgörande inte bara för att förbättra förmågan att stå emot och hantera befintliga utmaningar, utan även för att genomföra de dubbla omställningarna på ett hållbart och rättvist sätt. Parlamentet betonar att ambitiösa strukturella reformer fortfarande är nödvändiga för att stärka EU:s ekonomiska bas och främja nyföretagande och entreprenörskap samt för att stärka unionens konkurrenskraft, produktivitet och övergripande tillväxtpotential.

3. Europaparlamentet betonar att bristen på offentliga och privata investeringar i vissa medlemsstater hämmar potentialen för socialt rättvis och hållbar tillväxt. Parlamentet anser att förutsägbara bestämmelser, lika spelregler och minskade efterlevnadskostnader är avgörande faktorer för att attrahera investeringar. Parlamentet betonar att dessa investeringar är nödvändiga för att EU ska kunna hantera befintliga utmaningar, däribland den rättvisa gröna och digitala omställningen, och att de kommer att stärka EU:s resiliens och långsiktiga konkurrenskraft i samband med kommande utmaningar. Parlamentet anser att dessa investeringar bör åtföljas av tillväxt- och resiliensfrämjande reformer. Parlamentet betonar de investeringar i förnybar energi och energieffektivitet som behövs för att bland annat göra EU oberoende av importerade fossila bränslen och begränsa inflationen till följd av energipriserna. Parlamentet noterar den kontraktiva finanspolitiska inriktning som förväntas under 2023 och 2024. Parlamentet understryker att en åtstramning inte bör komma på bekostnad av investeringarna, som bör ökas i hela euroområdet.

4. Europaparlamentet betonar att en ytterligare fördjupning av den inre marknaden och avlägsnandet av hinder för investeringar, bland annat genom reformer som anpassar och digitaliserar planeringen, tillståndsgivningen och andra administrativa förfaranden, skulle bidra till att öka de privata investeringarna. Parlamentet upprepar att industripolitik liksom djupa och integrerade kapitalmarknader i EU och innovation också kan bidra genom att stödja investeringar, skydda EU:s globala konkurrenskraft och minska de risker som är en följd av ett alltför stort beroende av ett fåtal tredjeländer när det gäller viktig teknik, råvaror och industriella insatsvaror.

5. Europaparlamentet uppmanar medlemsstaterna att genomföra regelbundna utgiftsöversyner i samband med årliga och fleråriga budgetprocesser, vilket skulle bidra till att förbättra de offentliga utgifternas effektivitet och kvalitet. Parlamentet instämmer i kommissionens rekommendation i den årliga översikten över hållbar tillväxt 2024 om att medlemsstaterna bör avveckla krisåtgärderna på energiområdet och fasa ut stödet till fossila bränslen så snart som möjligt. Parlamentet betonar att både regeringarnas inkomster och utgifter är avgörande för att garantera de offentliga finansernas hållbarhet. Parlamentet uppmanar medlemsstaterna att vidta åtgärder för att bekämpa skattebedrägeri, skatteundandragande, skatteflykt och penningtvätt. Parlamentet välkomnar överenskommelsen om paketet mot penningtvätt i detta avseende.

6. Europaparlamentet instämmer i kommissionens bedömning att risker kopplade till hög skuldsättning och prisskillnader fortfarande är relevanta, särskilt i medlemsstater där det behövs stora förlängningar av skulderna vid skuldavbetalningar och där den privata sektorn måste hantera kraftiga räntehöjningar.

7. Europaparlamentet uppmanar medlemsstaterna i euroområdet att undersöka alla möjligheter att slutföra översynen av fördraget om Europeiska stabilitetsmekanismen för att möjliggöra införandet av en gemensam säkerhetsmekanism för den gemensamma resolutionsfonden, vilket skulle stärka euroområdets motståndskraft ytterligare.

Den europeiska planeringsterminen och RRF

8. Europaparlamentet påminner om att den europeiska planeringsterminen är den väletablerade ramen för samordning av budget-, ekonomi-, social- och sysselsättningspolitiken i hela unionen i enlighet med fördragen, inbegripet den europeiska pelaren för sociala rättigheter, och slår därmed vakt om dess makroekonomiska stabilitet, den varaktiga konvergensen mellan medlemsstaternas ekonomiska utfall och den sociala sammanhållningen i EU. Parlamentet efterlyser ett starkare nationellt egenansvar inom ramen för den europeiska planeringsterminen från medlemsstaternas sida, till exempel genom lokala och regionala myndigheter. Parlamentet noterar att industriplanen i den gröna given 2023 är en del av EU:s tillväxtstrategi.

9. Europaparlamentet delar uppfattningen att de landsspecifika rekommendationerna för 2024 måste inriktas på specifika kriterier. Parlamentet understryker att de också måste bidra till att främja en sund och inkluderande ekonomisk tillväxt, stärka konkurrenskraften och den makroekonomiska stabiliteten, främja den gröna och digitala omställningen och säkerställa social rättvisa och rättvisa mellan generationerna. Parlamentet beaktar skillnaderna i de nationella prognoserna för BNP-tillväxt, inflation, arbetslöshet, offentliga finanser, offentlig bruttoskuld och bytesbalans, och noterar att de visar på behovet av flexibla metoder baserade på den specifika situationen i varje medlemsstat. Parlamentet uppmanar i detta avseende kommissionen att närmare koppla de landsspecifika rekommendationerna till respektive landsrapporter. Parlamentet vill se en effektiv övervakning av genomförandet av de landsspecifika rekommendationerna och de relevanta reformerna samt av framstegen med att minska de identifierade investeringsgapen. Parlamentet betonar att de landsspecifika rekommendationerna måste ta hänsyn till sociala sårbarheter och arbetslöshet. Parlamentet noterar det minskande antalet sociala landsspecifika rekommendationer som baseras på den sociala resultattavlan.

10. Europaparlamentet välkomnar flexibiliteten i anpassningen av RRF, t.ex. inom ramen för REPowerEU, på grundval av erfarenheterna med dess genomförande. Parlamentet betonar att delmålen och målen i de nationella återhämtningsplanerna bör vara förenliga med de landsspecifika rekommendationerna och att medlemsstaterna bör åtgärda åtminstone en betydande del av de landsspecifika rekommendationerna som en del av sina nationella planer för återhämtning och resiliens. Parlamentet betonar framgångarna med RRF. Parlamentet påminner om att de finansierade projektens framgång och effektivitet kommer att mätas utifrån deras inverkan på ekonomin och sysselsättningen, och efterlyser ett snabbt, transparent och effektivt genomförande av dessa projekt. Parlamentet understryker i detta avseende att efterlevnaden av RRF-förordningen och ett korrekt genomförande är avgörande för RRF:s trovärdighet.

11. Europaparlamentet noterar den roll som RRF spelar för att hantera de globala utmaningar som följer av den gröna omställningen och den digitala omvandlingen av ekonomin. Parlamentet betonar att reformer och investeringar inom ramen för planerna för återhämtning och resiliens bidrar till klimatmålen i RRF-förordningen och överensstämmer med principen om att inte orsaka betydande skada. Parlamentet uppmanar medlemsstaterna att ta vara på denna möjlighet på bästa sätt och att utnyttja RRF för att omvandla sina ekonomier och göra dem mer konkurrenskraftiga. Parlamentet påminner om vikten av att kontrollera att medlen når realekonomin och små och medelstora företag och understryker betydelsen av ansvarsskyldighet och transparens för organ som mottar EU-finansiering.

12. Europaparlamentet understryker vikten av privata och offentliga investeringar i samband med den ekonomiska återhämtningen och hanteringen av de dubbla omställningarna. Parlamentet påminner om att RRF inte ersätter den specifika roll som nationella offentliga investeringar spelar. Parlamentet upprepar behovet av att säkerställa kvalitet, transparens och ansvarsskyldighet inom offentliga investeringar och nationella strategier så att överensstämmer med målen för de dubbla omställningarna. Parlamentet betonar att dessa nationella strategier för de dubbla omställningarna bör komplettera RRF och andra europeiska investeringsinstrument.

13. Europaparlamentet vill se en harmonisering av EU:s sammanhållningspolitiska program med de investeringsbehov som identifierats inom ramen för RRF och i de landsspecifika rekommendationerna. Parlamentet påminner om att sammanhållningspolitiken tjänar en bredare uppsättning mål än RRF och kan komplettera de åtgärder som man enats om inom ramen för RRF. Parlamentet begär att berörda parters deltagande, bland annat arbetsmarknadens parter, det civila samhällets organisationer och näringslivet, i utarbetandet och genomförandet av nationella planer för återhämtning och resiliens ska vara jämförbart med vad som gäller för sammanhållningspolitiska program.

14. Europaparlamentet understryker att samordning mellan relevanta myndigheter, inbegripet mellan nationella regeringar och regionala och lokala myndigheter, är avgörande för att förvalta RRF och övervinna administrativa hinder och byråkrati.

15. Europaparlamentet noterar den preliminära politiska överenskommelse som medlagstiftarna nådde den 10 februari 2024 om reformen av EU:s ram för ekonomisk styrning, som syftar till att säkerställa en effektiv samordning av den ekonomiska politiken och en varaktig konvergens av medlemsstaternas ekonomiska och sociala resultat.

16. Europaparlamentet välkomnar erfarenheterna från utformningsvalen för styrningen av RRF. Parlamentet konstaterar att reformen av ramen för ekonomisk styrning inte ger EU finansiella incitament att stödja och främja nationella politiska reformer och investeringar. Parlamentet betonar att det är av största vikt att säkra nödvändig nivå av offentliga investeringar för att uppnå de huvudsakliga målen för reformen av ramen för ekonomisk styrning och hantera unionens nuvarande och framtida prioriteringar. Parlamentet är bekymrat över att vissa medlemsstater inte kommer att ha den ekonomiska kapaciteten att finansiera den rättvisa gröna och digitala omställningen på egen hand.

17. Europaparlamentet betonar sin roll i EU:s ram för ekonomisk styrning och förespråkar ett ökat engagemang från Europaparlamentets sida i den europeiska planeringsterminen, med full respekt för de befogenheter som fastställs i fördragen. Parlamentet noterar dialogen mellan kommissionen och medlemsstaterna om deras enskilda finanspolitiska strukturplaner. Parlamentet betonar att alla medlemsstater måste behandlas lika. Parlamentet understryker att en ökning av kommissionens utrymme för skönsmässig bedömning i utvecklingsprocessen för de medelfristiga finanspolitiska strukturplanerna måste åtföljas av ökad efterlevnad av de regler som omfattas av den europeiska finanspolitiska nämndens kontroll, samt ökad ansvarsskyldighet och ett ökat informationsflöde till Europaparlamentet. Parlamentet erkänner att den ekonomiska dialogen som en del av den europeiska planeringsterminen utgör en användbar grund för ansvarsskyldighet. Parlamentet anser att en korrekt ansvarsskyldighet kräver att Europaparlamentet har instrument som gör det möjligt för parlamentet att tillämpa påföljder på grundval av sin bedömning av den europeiska planeringsterminens resultat, i enlighet med fördragen.

°
° °

18. Europaparlamentet uppdrar åt talmannen att översända denna resolution till rådet och kommissionen.